

Julnattsmässa, predikan 2023

Många, många är de konstnärer som under årtusendenas lopp försökt avbilda Jesu födelse. Ja, berättelsen om Jesu födelse är faktiskt ett av historiens mest avbildade motiv. Men den i mina ögon allra finaste avbildningen, den har ni på er agenda idag; Rembrandts målning ”Herdarnas tillbedjan” från år 1646.

Rembrandt målade från början bilder som inte alls såg ut som bilden här. Modet på 1600-talet var att göra grandiosa bilder, med muskulösa kroppar, perfekta ansiktsdrag och dramatiska gester. Som målningar av Rubens, om ni sett dom. Och så målade också Rembrandt. Men så hände något. Plötsligt dog ett av Rembrandts barn. Kort därpå dog ett barn till. Och sedan: ett barn till. När han inte trodde det kunde bli värre så dog dessutom hans älskade fru, Saskia. Rembrandt gick in i en livskris, han knäcktes totalt, och i sviterna av livskrisen började han måla på ett helt nytt sätt. Den här bilden är ett typexempel på det nya sättet att måla. Plötsligt finns det en närhet, en intimitet, en tillgivenhet i Rembrandts bilder, för att säga det med Rembrandtexperten Simon Schama. En kärlek till det vardagliga. Titta på herdarna i bilden, som pratar med varandra i bakgrunden, titta på pojken till höger som leker med hunden. Det här är inte grandiosast och storslaget; inga storslagna gester. Det här är vardag. Det här är livet som det är, när det är som bäst. Ett samtal mellan några vänner, att leka med hunden. Det är som om Rembrandt vill säga: var glad över det du har i livet, ta vara på det, för vi vet inte om vi har det kvar imorgon.

Det hela får mig att tänka på en predikan Martin Luther hade på julafton för 500 år sedan, och där han konstaterade om herdarna, att poängen är att efter att de mött frälsaren så gick de vidare med sitt vardagsslit. Det är inte så att Kristus frälser oss från livet, utan han frälser oss till livet /2 ggr/. Till livet som det är.

En annan sak: lägg märke till ljuset i bilden; det strålar ut från Jesusbarnet. Det är som om Rembrandt vill säga: Kristus är världens ljus.

En tredje sak: lägg märke till att det mitt i bilden, precis över den heliga familjen och herdarna, finns något ovalt som hänger på en bjälke. Ser ni det? Det är en kastskoveln. Och en kastskoveln användes för att skilja agnar från vete, att skilja det som är bra från det som är dåligt. Men i den här bilden används inte kastskoveln. Den hänger oanvänd på en bjälke. Rembrandts poäng är: Jesus är till för alla. För vanligt hederligt folk, för vanligt ohederligt folk. För såna som du och jag, oavsett om andra ser oss som agnar eller vete. Här finns inga behov av att skilja ut människor. Vi är alla lika mycket värda, ingen är inför Jesusbarnet finare än någon annan.

Ja, detta är julens budskap enligt Rembrandt: för det första, ta vara på det du har i livet. För det andra: Jesus är världens ljus. För det tredje, och kanske viktigast: kastskoveln hänger oanvänd på bjälken. Här finns inga behov av prestation, att skilja folk från folk.

God Jul!